

Postoje

Předměty poskytujícími uspokojení mohou být lidé, s nimiž žijeme a komunikujeme, věci denní potřeby, instituce, s nimiž máme co činit, ale i různé principy a myšlenky, schopnosti, které si můžeme osvojit. Takové objekty jsou pro nás buď žádoucí, nebo nežádoucí, mají nebo nemají pro nás nějakou *hodnotu*. Jako jedinci se lišíme svým *subjektivním pohledem na svět* a zaujímáme rozdílné postoje.

Postoje jsou relativně **stabilní**, **naučené dispozice** (předpoklady) člověka chovat se ustáleným způsobem vůči různým objektům. Představují reakce na objekty nikoli takové, jaké jsou, ale na takové, *jaké si myslíme, že jsou*. Postoje jsou výrazně **individuální** (lišíme se v hodnocení lidí, politických stran, vztahem k náboženství). Postoje mají blízko k motivům, neboť ovlivňují naše výsledné jednání. Musíme ovšem mezi nimi rozlišovat.

1. Rozhodněte, jak se projeví váš postoj při výběru jídla. Co bude při výběru rozhodovat?

Postoje bývají **složitě** a **rozporné**. Např. mladá matka upřímně miluje své dítě, ale zároveň v něm může vidět (možná nevědomě) nemilou překážku společenského života, na který byla zvyklá.

Každý jedinec má mnoho postojů k nejrůznějším oblastem skutečnosti. Mezi nimi můžeme rozlišovat **postoje centrální** (významné) a **postoje periferní** (méně důležité). Např. vztah k vlastním rodičům pro nás bude zřejmě klíčový, kdežto postoj k politickému dění v Severní Koreji pro nás nebude tak důležitý.

Každý postoj se skládá ze tří složek – **kognitivní** (rozumové, poznávací), **emoční** a **konativní** (volní). Jednotlivé složky se projeví např. při výběru nového mobilního telefonu. Kognitivní složka se bude týkat posouzení funkčnosti a technických parametrů přístroje („co všechno dovede“, např. vzhledem k ceně), emoční složka zase designu (např. zda se mi líbí tvar, barva apod.) a konativní složka nakonec ovlivní, zda si nový telefon nakonec koupím.

Na emoční složku našich postojů jsou zaměřeny nejrůznější **reklamy** – snaží se ovlivnit postoje lidí ve svůj prospěch.

2. Uveďte příklad reklamy, která je zaměřena především na emoční složku našich postojů, a posuďte, jakým způsobem se nás snaží ovlivnit.

Utváření postojů ovlivňuje mnoho okolností. Důležitým faktorem je především *osobní zkušenost* jedince, *sociální komunikace*, *přebírání postojových schémat od druhých lidí* (rodiče, kamarádi, učitelé, „vzory“), vliv *institucí* (školy, církve, politické strany) a samozřejmě vliv *médií*. Postoje jsou relativně stálé, neznamená to však, že je nelze změnit. Jednodušeji lze měnit periferní postoje, nejsložitější je zvrát kladného postoje v záporný a naopak. Takový stav se označuje pojmem **konverze** a nastává nejčastěji po traumatické či vysoce emočně získané zkušenosti (změna postoje stoupenců komunismu v jeho odpůrce po vojenské intervenci Československa v roce 1968).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zvláštním našich postojů jsou **předsudky**. Jedná se o pozitivní nebo negativní, zjednodušené postoje vůči určitým etnickým, náboženským, politickým či jiným skupinám, který není založený na racionálním základě (zdůvodnění) ani na zkušenosti. Předsudky trpí již děti předškolního věku, i když jsou vychovávány v tolerantním prostředí. Negativně totiž hodnotí to, co jim není blízké (výzkum v jedné australské multikulturní školce prokázal, že bělošské děti si jako kamarády raději vybíraly své bělošské kamarády, popisovaly je kladnými slovy, zatímco domorodcům přisuzovaly negativní výrazy jako „hloupý“ či „špinavý“).

3. Uveďte příklady předsudků v naší společnosti a vysvětlete, proč k nim dochází.
4. Prohlédněte si následující fotografie a napište svůj první dojem, který vás napadne.

5. Porovnejte své dojmy se spolužáky a zjistěte, zda se shodují, nebo se v něčem liší.
6. Pokuste se popsat, která tvář na vás udělala nejlepší dojem a která nejhorší.
7. Vyjmenujte nejčastější předsudky spojené se stářím.
8. Posuďte, která z osobností na fotografiích svůj věk často přibližuje větou: „Stáří je ta nejúžasnější věc na

světě.“

9. Zamyslete se nad předsudky, které jsou spojeny s vaší věkovou nebo zájmovou skupinou, do níž patříte.
10. Znáte nějaký film, který poukazoval na postoje většinové společnosti vůči určité sociální skupině?

Použitá literatura a zdroje:

KOL. AUT. *Společenské vědy pro střední školy. 1. díl*. Brno: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-144-2.

ŘÍČAN, P. *Psychologie. Příručka pro studenty*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

Dostupné online <<http://www.i-creative.cz/2008/02/21/ovoce/>>. [cit. 20. 1. 2012].

Dostupné online <<http://prozeny.blesk.cz/clanek/pro-zeny-zdravi-a-hubnuti-hubnuti/108007/50-nejvetsich-dietnich-zabijaku-2-dil.html>>. [cit. 20. 1. 2012].

Dostupné online <http://www.lidovky.cz/duchodci-nemusi-mit-ze-zvyseni-dph-obavy-tvrdi-barta-f9w-/ln_domov.asp?c=A110313_160915_ln_domov_spa>. [cit. 20. 1. 2012].

Dostupné online <<http://www.ceskereformy.cz/vaclav-komarek-stary-clovek-nema-byt-zadny-dement/>>. [cit. 20. 1. 2012].

Dostupné online <<http://bleskove.centrum.cz/clanek.phtml?id=609278>>. [cit. 20. 1. 2012].

Dostupné online <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2468/predsudky-a-stereotypy-o-stari.html>>. [cit. 20. 1. 2012].